

5. ELS SERVEIS PRIVATS

5.1. INTRODUCCIÓ

En aquest capítol es presenten les dades corresponents a l'any 2009 de l'Enquesta de Serveis, que a l'àmbit de les Illes Balears han estat elaborades per l'IBESTAT. Aquesta enquesta d'àmbit estatal és elaborada per l'INE amb caràcter anual des de 1998 i pretén analitzar les característiques principals estructurals i econòmiques de les empreses privades l'activitat principal de les quals s'inclou en algun dels subsectors que conformen el sector serveis privats.

Com s'ha referit en edicions anteriors de la Memòria, cal tenir en compte que hi ha tota una sèrie d'activitats considerades també serveis que escapen de l'objecte d'anàlisi d'aquesta enquesta: bàsicament serveis públics de no mercat, educació i sanitat de mercat, activitats socials i les activitats d'intermediació financera i assegurances.

En aquest punt, és important subratllar els canvis metodològics aplicats des de l'exercici 2008, arran de la publicació d'una nova Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (CNAE-2009), davant la necessitat d'adaptar l'antiga CNAE-93 als canvis estructurals en els sectors econòmics provocats pel pas del temps. Els canvis metodològics també han previst la necessitat d'aplicar nous criteris comptables després de l'entrada en vigor d'un nou Pla General de Comptabilitat (2007). Finalment, s'ha aprofitat també per adaptar la classificació nacional a la normativa comunitària, segons els criteris establerts pel Sistema de Comptes Europeu (SEC-95). Tot plegat ha significat la ruptura de la sèrie de l'Enquesta Anual de Serveis existent fins a l'any 2008.

Aquests canvis han afectat aspectes com les agrupacions de sectors d'activitat (han passat de set a vuit agrupacions) o la valoració de les macromagnituds (deixen de ser valorades a 'preus de mercat' i a 'cost de factors' per valorar-se únicament a 'preus bàsics'), de forma que en molts casos no ha estat possible aplicar referències d'anys anteriors a l'hora de valorar i analitzar les dades.

D'altra banda, la classificació elaborada per l'IBESTAT no coincideix exactament amb la de l'INE, per la qual cosa s'ha optat per no fer comparacions amb els agregats estatals.

En els apartats que segueixen a continuació presentarem, doncs, les principals macromagnituds, els principals indicadors i els resultats d'explotació del sector dels serveis privats, i també analitzarem les característiques de l'ocupació. Les dades es presenten desagregades per sectors d'activitat, si bé és possible obtenir-ne un major detall a escala de subsectors, perspectiva que en aquesta memòria se circumscriu a les activitats de comerç i transport, que tenen els apartats respectius.

5.2. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS

L'any 2009 el sector serveis privats tenia 55.062 empreses, un 3,7% menys que el 2008. Així mateix, el volum de negoci va ser de 24.488 milions d'euros, amb una contracció del 10,6% respecte de l'any anterior. El total de renda generada (VAB) pels serveis privats a les Illes Balears va ser de 7.535 milions d'euros, fet que va evidenciar una reducció respecte del 2008, que cal atribuir a la disminució de l'excedent brut d'explotació (-24,15%), de la remuneració d'assalariats que també va disminuir en un 6,5% ([vegeu quadre I-70](#)).

Si abordam l'anàlisi per sectors d'activitat, veim que el comerç és la principal activitat de serveis privats pel que fa a nombre d'empreses i d'establiments, volum de negoci, valor afegit brut i excedent brut d'explotació. En canvi, l'hoteleria és el sector amb més valor de la remuneració d'assalariats de la producció, amb uns consums intermedis més alts i amb més volum d'ocupació. En el conjunt dels serveis privats, el valor afegit generat en relació al valor total de la producció és de gairebé el 50%. Les activitats amb més valor afegit són les activitats professionals, científiques i tècniques (58,4%) i el comerç (57,9%). El subsector d'activitats immobiliàries és el que compta amb una taxa menor de valor afegit, això s'explica per la major taxa de consums intermedis que té respecte dels altres subsectors (63,4%).

Amb relació a la distribució del VAB entre les rendes dels factors (remuneració dels assalariats i excedent brut d'explotació) hi destaquen, amb una taxa més alta de despesa de personal, els subsectors d'activitats administratives i serveis auxiliars (74,67%), hoteleria (73,33%) i transport i emmagatzematge (72,73%)

5.3. PRINCIPALS COEFICIENTS

Les empreses dedicades a serveis privats ocupaven el 2009 a les Balears una mitjana de 4,3 treballadors, amb un cost laboral unitari de 21.300 euros i una productivitat de 31.500 euros. Respecte del 2008, hi va haver un increment dels costos laborals (0,94%) i una caiguda de la productivitat (-5,9%) ([vegeu el quadre I-71](#)).

Les despeses de personal representaven de mitjana el 2009 un 67,65% del valor afegit, percentatge que va caure més de quatre punts respecte de l'any anterior, principalment per la caiguda dels beneficis empresarials i de l'excedent brut d'explotació, probablement associada als efectes incipients de la crisi econòmica. Les taxes d'estabilitat laboral, d'assalariats femenina i de personal extern en el sector es varen mantenir entorn al 56%, el 40% i 0,9%, respectivament.

Per sectors d'activitat, l'hoteleria tenia la major ràtio d'ocupats per empresa (6,7), en contraposició a les activitats immobiliàries (1,6). El sector de la informació i les comunicacions va ser novament el sector amb més productivitat (72.100 euros), les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment i altres serveis representaren el sector amb menys productivitat (16.300 euros). El sector de la informació i les comunicacions va ser també el que va presentar uns majors nivells salarials de mitjana (24.700 euros), en contrast amb els 10.500 euros del sector d'activitats immobiliàries.

El sectors de l'hoteleria (86%) i les activitats administratives i serveis auxiliars (83%) són les que tenen més proporció d'assalariats, mentre que el comerç (60%) i les activitats d'informació i comunicacions (59%) tenen un major grau d'estabilitat laboral. En canvi, els sectors més feminitzats són les activitats administratives i serveis auxiliars (54%) i l'hoteleria (46%), amb taxes que més que dupliquen la participació femenina en el sector transport i

emmagatzematge (20%). Finalment, el sector de la informació i les comunicacions (1'6%) i les activitats professionals, científiques i tècniques (1'4%) usen en major mesura personal extern.

5.4. PRINCIPALS RESULTATS D'EXPLOTACIÓ

Pel que fa als resultats d'explotació, s'ha de comentar que el 2009 els ingressos d'explotació de les empreses dedicades a la prestació de serveis privats varen ser de 25.026 milions d'euros, les despeses d'explotació varen pujar a 23.921 milions d'euros, mentre que les inversions en actius materials varen ser de 1.085 milions d'euros ([vegeu el quadre I-72](#)).

Pel que fa a les despeses d'explotació, en termes agregats del sector serveis privats, el 41% corresponen a consum de mercaderies, el 21% a despeses de personal, el 17% a despeses en serveis exteriors i el 9,3% a consum de matèries primeres i altres aprovisionaments. Les diferències entre sectors quant a la distribució de les despeses d'explotació són notòries, depenent principalment de la intensitat amb què faci ús del factor treball.

En aquest apartat també és interessant constatar com les activitats professionals científiques i tècniques són el sector amb més marge d'explotació (27,4%) seguides de les activitats d'informació i comunicacions (16,2%) molt per sobre del marge d'explotació mitjà del conjunt del sector (4,6%). Així i tot, només els subsectors d'informació i comunicacions i el d'activitats científiques presenten una taxa de creixement positiva del marge d'explotació respecte de l'any anterior.

5.5. L'OCUPACIÓ

El total de personal ocupat per part de les empreses de serveis privats va ser el 2009 de 267.180 persones, la qual cosa representa una disminució del 6,76% respecte del 2008. El sectors amb més ocupació varen ser l'hoteleria (32%) i el comerç (28%), mentre que els que representen menys ocupació són les activitats immobiliàries (2,4%) i la informació i comunicacions (2,8%) ([vegeu el quadre I-73](#)).

El personal remunerat representa el 80,7% del personal ocupat en el sector. De fet, el personal remunerat se situa al voltant del 80% en tots els subsectors d'activitat, excepte en els casos de les activitats immobiliàries (50%), les activitats professionals, científiques i tècniques (62,5%) i les activitats artístiques (68%).

L'estructura ocupacional del sector és majoritàriament masculina (51%) excepte en els subsectors d'activitats administratives i serveis auxiliars (38% d'homes), hoteleria (47%) i comerç (49%). Aquesta estructura ocupacional per al conjunt del sector es manté tant si ens referim al personal fix com a l'eventual, encara que sí que s'aprecien algunes diferències quan l'anàlisi és per subsectors.

Una altra dada interessant d'observar en relació amb el factor gènere és que la proporció de dones remunerades (54,3%) és superior a la d'homes (47,7%), mentre que la relació s'inverteix, i amb més desproporció, en el cas del personal no remunerat, en què els homes representen el 65%, enfront del 35% de les dones.

5.6. L'ESTACIONALITAT

L'ocupació per trimestres mostra a les Balears una punta màxima en el tercer trimestre en totes les activitats, excepte en informació i comunicacions i en activitats científiques i tècniques en les quals el valor màxim d'ocupació se situa en el segon trimestre. La punta mínima d'ocupació se situa en el primer trimestre de l'any, amb una diferència del 23,3% respecte del tercer trimestre. Hi ha sectors que no segueixen aquest comportament com són el comerç, el d'informació i comunicació i les activitats immobiliàries en què l'ocupació mínima està situada en el quart trimestre ([vegeu el quadre I-74](#)).

Per subsectors d'activitat, el panorama divergeix notablement. L'hoteleria, com a sector turístic per antonomàsia, presenta un diferencial del 74,7%, mentre que a d'altres sectors el factor estacional hi té un impacte molt més moderat, com és el cas del transports i l'emmagatzematge (9,8%), les activitats administratives i serveis auxiliars (12,5%), el comerç (5,7%) i les activitats immobiliàries (3,5%).